

Hugleiðingar frá orgulbeinkinum

Eg læs herfyri greinastubba í Dimmalætting við heitinum "Kirkjutenarar tróta".

Fundur hevur verið felagnum "Kirkjuráðslimir", har m.a. tórurin á kirkjutenarum og organistum varð viðgjörður; og havi eg í hesum sambandi hug at koma við nøkrum viðmerkingum.

Tað er gleðiligt, at føroysk kirkjuráð hava í hyggju at betra um stöðuna.

Nógvar kirkjur hava útvegað sær stór og góð orgul, ja, í veruleikanum finnast valla so nógvi bæði smá og miðalstór orgul í londunum, vit plaga at samanbera okkum við.

Fleiri kirkjur eru reistar seinastu árin - bæði vakrar í útsjón og við alskyns fasilitetum, so sum varma, koki, fundarholi og skrivstovu. Kirkjuráðini ynskja sær kvalitét.

Í tí kirkjuni, har eg spæli eru ikki ferri enn 10 kirkjutenarar. Nógvar tenastur eru, og mangar koma tær "í tórnum". Kirkjutenararnir hava gjørt sær tímatalvur, har alt árið er býtt í passaligir eindir, so at eingin verður ovbyrjaður.

Samarbeiðið er fyrimyndarligt, og longu nú er summarfrítíðin við at vera lodt til rættis. Bert hjá tí eina kirkjutenaranum, organistinum, hongur ferian sum altíð í einum kløn-um tráo, tí hvar finnur tú ein, sum í hægstu summartíð við 2-5 brúðleypum um vikuna, 6-8 konsertum, jarðarferðum, Olavsøku pluss øllum "tí fasta" við binda seg sum avloysara?

Higartil hevur tað gingið við at undirritaða gevur hesum fólkinum ókeypis innivist. Kirkjuráð okkara, sum er ógvuliga positivt, veitir kirkjutenarum sínum eina lítil samýning fyri ómakin og fyri at skula vera til taks alla tíðina, og organisturin fær tað, ið svarar til eina knappa arbeiðsmannalón.

Tíðirnar í Føroyum eru broyttar og dagarnir, har man í árváiss fekk okkum at binda okkum fyri kr. 300 um mánan, er farin.

Hetta hava fleiri kirkjuráð sæð, og av tí at alt kirkjulógarakompleksið hevur sveimað í leysari lúft leingi, tí at ongar lógir vóru samtyktar, hava nógur kirkjuráð verið noydd til at taka sakina í egnar hendur - fyri at fáa allar tenasturnar at "koyra" árið á táb - uttan ampa og drál.

Tað er óivað beskeðinheit hjá føroyingum at seta seg aftan fyri eina urg og spæla í eina kirkju", sigur formaðurin í "Kirkjuráðslimum". Eg haldi, at hann bara lutvist hevur rætt.

Vit hava ein hóp av ungdomi, sum dugir at spæla klaver/keyboard og orgul. Sjálvi havi eg tey seinastu tiggju árin undirvíst fleiri gávurkum næmingum; tíverri eru flestir teirra farnir av landinum fyri at læra meira ella fyri at læra onnur fak t.d. til prest, verkfrøðing, kandmag. Onkrir hava fingið sær akademiska útbúgving sum organist og virka nú í Danmark, Norra og Svørki. Í Føroyum hava teir ongan kjans uttan so, at kombinerað stórv verða sett, har ein t.d. er hálfur musikk lærari, hálfur kirkjutónleikari.

Í árváiss havi bæði fátæk og rík foreldur gildið eina 2000 kr. árliga fyri at barn teirra kundi læra at spæla t.d. klaver í Musikk skúlanum. Summi hava koyrt barn sitt 100 km, um vikuna ella áðru hvørja viku, so tey kundu fáa frálæru í orgulspæli frá undirritaðu; tey hava keypt instrument og nótar og børnini eru ógvuliga motiverað fyri at spæla til gudstænastur/moti. Eisini eru vaksnir unglingar, sum sjálvir koyra langa leið, verða undirvístir eftir arbeiðstíð og gjalda allar útreiðslurnar sjálvir - fyri at kunna nýta orgulspæli í einhvørra bygd.

(Barna tað at læra at spæla við pedal á brúkarastøði krevur tað sama sum eini 10 teldukoyrkort.)

Men - og nú kemur tað - tey nógva kirkjuráðini eru ikki enn vorðin greið yvir, at kvalitetur kostar. Kvalitets-kirkjur

kosta, kvalitets-prestar kosta, kvalitets-orgul kosta.

Føroyar eru við fúkingi ferð farnar inn í teldu-öldina. Kortini tosa summi fólk, sum sjálvi hava eina góða almenna lón, í ramasta álvara um, at í Føroyum skula kirkjutenararnir ongar samýningar hava - tað er "óføroyskt", kanska beinleiðis ókristiligt og í øllum føri forkastiligt.

Sum eina parentes kann eg nevna, at ein danskur organistur, sum hevur aðra høvuðsvinnu, fær einans 30-40% av eina organistløn. Og sum enn eina parentes - so haldi eg, at nógvi í tí danska systeminum haltar, men har hevur tú ikki loyvi til at hava tveir full almenn stórv samstundis.

Tað skal eingin ivi vera um, at eg haldi tað høgt í metum at kunna gera eina tenastu fyri onkran fyri einki. (Skrivandi fólk í Føroyum arbeiða mest-ursum altíð fyri einki).

Tó vita øll, at tað nú á dag-um er heilt natúrligt at gjalda fólk fyri at spæla t.d. til dans í einum brúðleyp. Fløgur verða innspældar, útvarpið ger upp-tøkur av morgunlestrum, gudstænastum, rocktónleiki, gospel, symfonium etc. Alt verður gjørt fyri lón.

Alt í lagið við at ymsir kirkjumusikk skúlar vitja hendan-vegin og halda skeið og frálæru í kirkjutónleiki.

Tað er teirra áskoðan og mín, at tað er nóg mikið og fremsta uppgávan, at ein organistur lærir seg at spæla **sálmarnar** væl og virðiliga; men ein sannroynd er tað, at sjálvstíð tekur meira enn ár at læra.

Tað eru glottar. Okkurt fram-siggið kirkjuráð gjaldir við gleði fyri frálæruna, ein av teirra undir spælurum fær. Eitt gott hugskot.

Onnur eru ikki smálig við pengum til nótabók. Eg haldi, tað kundi verið rimuligt við tær smáu kirkjurnar at gildið tær almón, t.d. eina arbeiðsmannalón fyri ómakin (í skrivandi løtu er henda kr. 76,62, heiligg-dagar kr. 153,24). Tað hevði

Oddvør Johansen

verið tekin um nýhugsan.

Í dag havi eg ungar evna-góðar næmingar (næmingar, sum uttan hóvastáð klára eina gudstænastu), sum ganga í skúla og væl kundu hugsað sær at forvunnið sær eitt oyra.

Teir fáa hvørki nótt, koyring ella nakad sum helst annað, hóast teir venja eins nógvar tímar, sum fróttarfolkið gera (tað er neyðugt). Teir fyrririka seg, eru nevnsir og spæla kanska bæði í summarfrítíðini, halgdagar og hugtíðir.

Tað undar ikki undirritaðu, at teir gevast ella missa hugin og heldur fara at egna, lossa ella standa í einum pylsumvogni, ella - fara út leygarvöld at stuttleika sær saman við javnaldrum sínum.

Tað er eingin kunstur hjá vaksnum fólki í fóstum góð-um starvi at spæla fyri einki í Føroya kirkjum. Hetta er gomul tradition, og onkur einstakur kennir tað enná sum eitt kall. Men eg vænti, at um ikki føroysk kirkjuráð broyta hugburð og siggia fyri sær, at allar tær minstu kirkjurnar við hetta lag kunna verða noyddar til at taka til takkar við einum transist-orapparatí afurvið sálmasang-inum, tá var betur, at einki ljóð-føri var, men at einans varð sungið uttan undirspæl Harra-nut til æru.

Oddvør Johansen

Minningarorð Jóhannes Enni, Tvøroyri

Jóhannes Enni er farin.

Mær varð dátt við, tá ið Útvarpið sunnudagin, 18. apríl, bar deyðsboðini av Jóhannes Enni, tí at ikki hevði eg hoyrt, at hann var deyður.

Jóhannes var barnfóddur her á staðnum. Pápin var keypmáður, og bróðir Jóhannesar, Hjørleif, tók handlin eftir pápin.

Jóhannes valdi sær lærarayrkið sum lívsstarv, og tað gekk hann uppí við lív og sál.

Móðurmálundirvisingin gjørdist hansara hjartabarn, og skjótt sá hann, at stórt trot var á tilfari. Tí fór hann sjálvur fimti undir eina nýggja føroyska lesibókarað bæði fyri barnaskúlan og framhaldsdeildina.

Í Bókadeild Føroya Lærarafelags, har hann var formaður í 13 ár, gjørdi hann eitt megnar arbeiði og út varð givin hópur av lestitilfari til framhjálestur. Eitt, sum hann hevði sett sær fyri, var at vísa, at føroyskar barnabækur vóru líka so áhugaverdar sum tær útlendsku. Mangan hevði hann á orði, at alt hetta, sum er komið út seinastu árin, mátti farið at sæst aftur í úrlitnum hjá næmingunum.

Hann mundi vera tann fyrsti her á landi, sum fór undir eina miðvísa serundirvising, sum hjálpti teimum lesiveiku á glið. Har eins og so mangan aðra staðni gjørdi hann eitt slóðbrótandi arbeiði.

Seinastu 19 árin av læraratið síni undirvísti hann á HF skeiðnum her í oynni. Eins og í fólkskúlanum fær Jóhannes har tað skoðsmál, at hann var tann virkini og eggjandi undirvísarin, sum altíð royndi at stimbra uppundir - ikki minst íggjøgnum arbeiði sítt á bókasavnum.

Heldur ikki skulu gloymast lóturnar á lærarastovuni - bæði á lærarastovni og tey vanligu frikorterini. Hann hevði eitt so lætt sinni, og óteljandi eru hansara skemtisögur, sum fóru til mangan góðan láturin. Hóast hann hevði lagt frá sær sum lærari, vitjaði hann altíð av og á út aftur í skúlan til eitt hugnaligt prát og í samband við bókarabæðið.

Hann hevði mong góð hugskot fyri at bota um undirvisingina. M.a. kom hann við hugskotinum um at leggja eina føroyska skúlaorðabók til rættis. Vit vóru triggir lærarar her í skúlanum, sum í fleiri vetrar arbeiðið við tí bókini, men tíverri eydnaðist ikki at fáa figging til útgávu, so arbeiðið varð ongantíð fullført.

Føroyamálsdeildin á Fróðskaparsetrinum hevur hann verið góður sum orðasavnnari, og nú hann so bráðliga varð tikin burtur, vóru vit báðir í holtur við at gera rettskrivingaruppgávur burtur úr Móðurmáls-orðabókini. Hetta vóru av sonnum hugnaligar lótur, har skiliga sást, hvussu eldhugaður hann framvegis var í sínum undirvísingarghugsjómum.

Síðani hann legði frá sær sum lærari í 1993, hevur hann lagt fleiri bókur til rættis. Út eru komnar bókur um Regin Dahl, Trónd Olsen og M.: Jacobsen. Og nærur klár til prentingar er bókun um Gudmund Bruun. Harumframt er at siga, at hann hesi seinastu árin eisini hevur tytt fleiri barna- og ungdomsbókur, sum leggja í handriti á Bókadeild Føroya Lærarafelags.

Tað er so nógvi annað í samband við skúlskap, sum kundi verið trivið í samband við Jóhannes Enni. Hann stovnaði Tvøroyrar Kvøld- og Ungdómsskúla, var í 16 ár nevndarlimur í Føroya Skúlabókagrunni, var við at stovna Bókamiðstovuna og var í 13 ár í blaðstjórnini á Barnablaðnum.

Men Jóhannes virkaði eisini uttan fyri skúlan. Í úti við 40 ár var hann urguleikari í Tvøroyrar kirkju, var í mong ár uppi í skótararbeiði, var virkin í forminnisfelagnum var mangan leiðari á útfærðum við ferðafólki her á oynni.

Jóhannes var ein av teimum stóru í føroyskari skúlasøgu, og vil eg við hesum orðum bera honum mína hjartans tøkk fyri tey 30 árin, mær untist at samstarva við hann og fyri hansara vinarlag bæði í ljósum og myrkum lótum. Eg vil enda við hesum orðinum hjá Karsten Hoydal:

Við tinni rødd í oyrunum orðum kvírr sum frae, eg snúgi mær á lívsins leið inn í nýggjan dag, og glatast hugmál tinni eld í gloymsku um mín veg, tó nælar fram við gøtur tað, tú legði niður í meg, tú djúpastu samkenslu við teimum, ið eftir sita.

Karl N. Hansen

Tórshavnar Bátafelag skipar fyri:

Reggatasigling og fiskikapping

Rættiligt lív er aftur komið í Tórshavnar Bátafelag, sum varð endurstovnað 1. apríl í fjør. Í komandi mánaði skipar felagið fyri tveimum tiltøkum, bæði í Havn og á Tvøroyri

SVEINUR TRÓNDARSON

Tað kann av sonnum sigast verða komið rættiligt lív í gamla Bátafelagið hjá havnarmonnum.

Felagið hevði ligið bakk í mong ár, tá menn í fjør tóku seg saman at endurstovna Bátafelagið við tí endamálið, at fáa lív í aftur.

Og ikki kann sigast annað enn at tað eydnaðist til fulnar, tí limaslisti felagsins telur í dag o. u. 275 limir.

Eftir endurstovnanina fekk felagið nýggja nevnd, og eitt tað fyrsta hon tók stig til var at fáa eina avtalu við Tórshavnar Býráð um leigu

av hølum á Bryggjubakka 20.

Hesi hølini eru nú í standgjörð og har hittast limirnir í Tórshavnar Bátafelag regluliga.

Opíð er hvørt mánakvöld millum klokkan 19 og 21, og - sum tað somir seg røttum bátamonnum - eisini annanhvønn leygardag, tá tað er harður streymur. Teir dagarnar er opíð í felags-hølunum frá klokkan 10 til 12.

Av tí at vánaligar umstøður - ella rættari - ongar umstøður eru hjá útlendingum, og føroyingum, fyri tann skuld, sum vitjað við báti í

høvuðsstaðnum, hevur Tórshavnar Bátafelag gjørt hølir til brúsis og wc, soleiðis at fremmandafólk eisini sleppa frammat vatni og slíkum.

Regatta til Tvøroyrar
Men Bátafelagið er annað enn felags-høllir.

Í maj mánaði skipar felagið fyri tveimum tiltøkum. 22. mai verður reggatasigling til Tvøroyrar og 29. mai verður fiskikapping í Tórshavn.

Reggatasiglingin verður sum sagt leygardagin 22. mai, og farið verður av Havnini klokkan 10. Siglt

verður suðureftir við hampuligari ferð, so allir bátar kunnu vera við, bæði skjótt og minni skjótt.

Umframt at gíst verður í hølunum hjá kappdróttarfelagnum, verður skipað fyri busstúri í Suðuroy.

Ferðin suðurum fjørð kann kanska týkjast eitt sindur long, men fyri at seta trygdina í hásæti, hevur Bátafelagið fingið Thors-havn, Spógvan og Norðlýs-ið at sigla við sum hjálparbátar.

Tey sum hava áhuga, kunnu tekna seg við at nýta teknigarlepan, sum er aðrastaðni í blaðnum í dag.